

21/3/48

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΘΕΑΤΡΟΝ "ΟΔΥΜΠΙΑ."

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΜΑΡΤΙΟΥ 1948, ΩΡΑ 11 Π.Μ.

ΣΥΝΑΥΔΙΑ
ΤΗΣ
ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ
Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΣΟΛΙΣΤ
ΒΥΡΩΝ ΚΟΔΑΣΗΣ
(ΒΙΟΛΙ)

ΤΙΜΑΙ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ

ΠΛΑΤΕΙΑ	ΔΡΧ.	7.000
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	»	7.000
ΕΞΩΣΤΗΣ	»	7.000
ΘΕΩΡΕΙΟΝ Β'	»	5.000
ΥΠΕΡΩΝ	»	3.000

ΤΙΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΡΧ. 500

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1. Συμφωνία σέ σόλ έλασ. W. A. MOZART
  - I. Allegro molto
  - II. Andante
  - III. Menuetto (Allegretto)
  - IV. Allegro assai

2. Κοντσέρτο για βιολί P. TSCHAÏKOWSKY
  - I. Allegro Moderato.-Moderato assai.-Piú mosso. - Moderato assai. - Allegro giusto
  - II. Canzonetta (Andante)
  - III. Finale (Allegro vivacissimo.-Poco meno mosso.-Tempo 1°)

Σολιστ ό κ. Β. Κολάσης

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3. Θάνατος και έξαύλωση R. STRAUSS

Συμφωνικό ποίημα

4. 'Ο Μαθητευόμενος μάγος PAUL DUKAS

Σκέρτσο

W. A. MOZART

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΕ ΣΟΛ ΕΛΑΣ.

Μέσα σε λίγους μήνες του έτους 1788 ο Μότσαρτ έγραψε τις τρεις τελευταίες του συμφωνίες, οι Mi ύφ. Σολ. Έλασ. και Ντο, που είναι το κορυφωμα της συμφωνικής παραγωγής του συνθέτου. Ποτέ ίσως προηγουμένως η εξαρτητική ευκολία του Μότσαρτ στη σύνθεση, δεν είχαν εκδηλωθῆ με τρόπο πειθ εκκληκτικό γιατί τα τρία αυτά έργα είναι δ.τι πιο άρτιο παρήγαγε' επί πλέον παρέχουν στους μελωδικούς τύπους και στα αίσθηματα που εκφράζουν, τόση ποικιλία. Ωστε το γεγονός της διαδοχικής των συνθέσεως να γίνεται ακόμη πιο εκκληκτικό. Σύγχρονος έντελως του Κάδων, ο Μότσαρτ έχει να επιδείξει στις συμφωνίες του αισθηματικό περιεχόμενο και μελωδικό χειμαρρο ασφαλώς πλουσιώτερο. Ο Dittersdorf, θαμάζων τον πλούτον των μουσικών ιδεών του Μότσαρτ, τον κατηγορεί ταυτοχρόνως γιατί καταπατάλασε τον πλούτον αυτόν και δεν έδινε καιρό στον άκροατή να παρακολουθήσει τα νέα θέματα που συνεχώς επρόβαλλαν.

Η συμφωνία σε σολ έλασ, μάς δίνει την εντύπωση μιας άγωνίας, η οποία δεσπόζει του όλου έργου, κάισουα και παθητική. 'Απ' το αρχικό Allegro, χωρίς προετοιμασία, το θέμα παρασύρει τον άκροατή στο βασίλειο των όνειρων και τον περιβάλλει με λεπτή ποίηση. Η μελωδία του Andante σταθεροποιεί ακόμη πιο πολύ την εντύπωση που είχε παραχθῆ απ' τον έλάσσονα τρόπο και προκαλεί μόνον θελκτικά αίσθηματα. Το Μενουέττο είναι ίσως εκείνο που, από όλα τα άλλα του είδους αυτού κομμάτια, παρουσιάζει τον μεγαλύτερο χαρακτήρα και ύψος, με το όρατο τ ρ ι ο — αληθινό εϊδύλλιο.

Το Finale κλείνει το έργο με ρυθμό και πάθος ακατάσχετο, δημοιο του οποίου δεν παρατηρείται σε πολλά έργα του Μότσαρτ. Το έργο αυτό, το τόσο τέλειο, άπασχόλησε διαδοχικά τους κριτικούς. Και όμως τα μουσικά μέσα που παρουσιάζει είναι στοιχειώδη. Η όρχήστρα των εγχόρδων δεν έχει για βοήθημα παρά τέσσερα ακόμη χρώματα, το φλάουτο, το όμπαε, το φαγκόττο και το κόρνο' και όμως η διαδοχική έναλλαγή των χρωμάτων αυτών των εκφράσεων, των ιδεών, που ποικίλλουν μέχρι του άπειρου, έχουν υπέρροχη χάρη και έλευθερία. Είναι η 'άνθρώπινη φωνή' που ο Βάγνερ άνεγνώριζε στην όρχήστρα του Μότσαρτ.

P. TSCHAIKOWSKY

ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ ΓΙΑ ΒΙΟΛΙ ΣΕ ΡΕ ΜΕΙΖ.

Ο Τσαϊκόφσκυ άρχισε τη σύνθεση του Κοντσερτου για βιολί σε Ρε μεϊζ έργ. 35, στο Claiens, κοντά στη λίμνη της Γενεύης, στις άρχές του Μαρτίου 1878 και ύστερα από δυο έξομαδες το έργο ήτο κι' όλος έτοιμο. Σχετικές συνομιλίες και δοκιμές με το βιολι στη 'Ιωσηφ Κότεκ' έπεισαν τον Τσαϊκόφσκυ να γράψη ένα έντελως νέο Andante και ν' αλλάξη σημαντικά το πρώτο μέρος. Ο συνθέτης είχε μεγάλες δυσκολίες στο να βρη καλλιτέχνη που να πρωτοποιή το κοντσερτο για βιολί' ούτε ο Κότεκ, ούτε ο Sauret δέχτηκαν να το εκτελέσουν' αλλά κι' αυτός ο περιφημος βιολιστής Λεοπόλδος φόν Άουερ, στον όποιον ο Τσαϊκόφσκυ άφιέρωσε το κοντσερτο, ύστερ' από βραχεία μελέτη άπέρριψε το έργο και προέτρεψε το μουσουργό να μη παρουσιάσει ένα παρόμοιο τερατοδύρημα. Τέλος το κοντσερτο παήθηκε στη Βιέννη (1879) από τον 'Αλέξανδρο Βροδσκι, όπο το διεύθυνση του Χάνς Ρίχτερ. Ο διάσημος κριτικός της εποχής εκείνης Χάσλικ έγραψε μια δριμύτατη κριτική για το έργο, πράγμα που δεν έμπόδισε το κοντσερτο να επιβληθῆ σε λίγο και να παχθῆ απ' τους πειθ διάσημους δεξιότιχας.

Από μουσικής άπόψεως τα θέματα του Allegro έχουν χορευτικό μάλλον χαρακτήρα και οι μελωδικές φράσεις λυρικό. Το δεύτερο μέρος του κοντσερτου φέρε επιγραφή: «Capzonetta». Και πράγματι το κύριο θέμα αρχίζει σαν ένα είδος Lied και τελειώνει με τρετιμούς πουλιών. Χωρίς διακοπή μπαίνει στο τρίτο μέρος, η άρρηνιακή εισαγωγή του όποιου πρέπει ιδιαίτερα να μνημονευθῆ, γιατί παρουσιάζει τον κεντρικό πυρήνα του κυρίου θέματος, πάνω στο όποιο θα βασισθῆ όλο το οινάλο.

Το Κοντσερτο για βιολί του Τσαϊκόφσκυ πρέπει να θεωρηθῆ ως ένα από τα καλλίτερα έργα του συνθέτου, γιατί λείπει απ' αυτό η άτιμωφοιρα του νοσηροδ πάθους και της θλίψεως' γι' αυτό και άποτελει έξαιρέση μέσα στα συμφωνικά δημιουργήματά του.

R. STRAUSS

ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΞΑΨΛΩΣΙΣ

Το Δεκέμβριον του 1889 ο Ρ. Στράους έτελείωσε τη σύνθεση του συμφωνικού του ποιήματος «Θάνατος και έξαψλωσις», έργον 24, το όποιο συνέτεινε πολύ εις το να εξαπλωθῆ η καλλιτεχνική του φήμη.

Ίδου, σε πρόχειρη μετάφραση και το κείμενον του ποιήματος του Ρίττερ, πάνω στο όποιον ο Στράους βάσισε το έργο του :

«Στην μικρή, την φτωχική την καμαρούλα που τη φωτίζει θαμπά μονάχα ένα άποκέρι λυωμένο, είναι ο άρρωστος πλαιγιασμένος στο στρώμα. Μόλις τώρα πά-

λεψε, άγρια κι' άπελπισμένα, με τὸ θάνατο κι' εξηγητῆμένος ἀποκοιμήθηκε. Τίποτε ἄλλο δὲν ἀκούεται στὸ θαμάτο ἀπὸ τὸ σιγανὸ χτύπημα τοῦ ρολοιοῦ ποὺ κρέμεται στὸν τοῖχο· καὶ μέσα στὴν ἀνατραχιαστικὴ σιωπῇ μαντεύονται τὰ βήματα τοῦ θανάτου ποὺ πλησιάζει. Στὸ χλωμὸ πρόσωπο τοῦ ἀρρώστου, παίζει νοσταλγικὸ, θλιμμένο, ἕνα χαμόγελο. Στὰ σύνορα τῆς ζωῆς ποὺ βρίσκεται, μήπως ονειρεύεται τὰ δλόγρσα παιδικὰ του χρόνια;

» Μὰ ὁ θάνατος δὲν χαρίζει γιὰ πολλὴν ὥρα στὸ θῦμα του τὸν ὕπνο καὶ τὰ όνειρα. Ἄγρια τὸν ἀνατινάξει κι' ἡ πάλι ξαναρχίζει. Παλεύει τὸ ἐνστικτὸ τῆς ζωῆς μετὴ τὴ δύναμι τοῦ θανάτου καὶ ὁ ἀγὼν εἶναι φρικιαστικός. Κανένος δὲν νικάει καὶ πάλι ἀπλώνεται ἡ σιωπῇ.

» Ἀποκαωιμώμενος, πτωμένοι ἐκτόδην στὸ στρῶμα, μὰ χωρὶς ὕπνο πᾶν, μέσα στὴν ἔξαρτὸ τοῦ πυρετοῦ, βλέπει ὁ ἀρρώστος μπροστὰ του νὰ περιχθῆ δλη τὴν ἡ ζωῇ. Ἡ μιὰ ἀνάμνησις ἀκολουθεῖ τὴν ἄλλη, εἰκόνας ἀναριθμητες ζυπνοῦ. Βλέπει πρῶτα στὸ ρόδινο φῶς τῆς αὐγῆς, τὰ παιδικὰ τὰ χρόνια, ποὺ φέγγουν ἀγνά, τ' ἀθῶα τὰ χρόνια. Καὶ ὕστερα διακρίνει ζωγρά νὰ παίζουν τὰ νάτια— πῶς δοκιμάζουν τὴ δύναμὶ τους— ὡς ὅτου βλέπει τὸν ὄριμον ἄδρα ποὺ ἀγωνίζεται νὰ φθάσει ὅ,τι πύρινα ποθεῖ: τ' ἀνώτερα ἀγαθὰ τῆς ζωῆς. Ἐντείνεται δλόκληρος ἡ ἀνδρική του προσπάθεια, γιὰ νὰ συλλάβῃ ὅ,τι ἔξερει φωτεινὸ. Μὰ ὅλ' οἱ ἄλλοι γύρω του τοῦ δρῶνόντου ἐμπόδια, κι' ἀκόμη νέα ἐμπόδια: γιὰ νὰ τὸν συτρίψουν, γιὰ νὰ τὸν ἐξολοθρῆσουν. Μόλις πιστεύει πῶς πλησίασε στὸ τέρμα, κοντὰ τοῦ κάποιου βροντοφωνεῖ: «Ἄλτ! — τὸ ἐμπόδιο ἄς γίνῃ νέα βάση, πειὸ ψηλά πρέπει ν' ἀνεβῆς». Καὶ κοπαδεῖ ὀλοένα κι' ὀλοένα ἀνεβαίνει, καὶ ποτὲ δὲν παρατεῖται ἀπὸ τὸν πόθο τὸν ἱερὸ. «Ὅ,τι τόσο πολὺ γύρωμε μετὴν πὸ βαθειὰ τῆς ψυχῆς νοσταλγία καὶ τώρα ἀκόμη, χαροπαλεῖοντας, ἐξ Ἰσου παράφορα τὸ γυρεῖ, μ' ἄλλοιμονο! ποτὲ δὲν θὰ τὸ βρῆ. Κι' ἄς τὸ διακρίνῃ τώρα πὸ φανερά, κι' ἄς παύρῃ μέσα τοῦ κάποιου μορφή— δὲν θὰ μπορέσῃ ποτὲ νὰ τὸ πλάσῃ, οὔτε μέσα στὸ νοῦ του θὰ μπορέσῃ ποτὲ νὰ τὸ δλοκληρώσῃ.

» Καὶ τότε ζαφικὰ ἀντηχεῖ ὁ τελευταῖος γθοῦπος τοῦ σιδερένιου σφουριδοῦ τοῦ θανάτου. Τὸ γήινο σῶμα σπάζει, τὸ μάτι σκεπάζεται μετὸ σκοτάδι τοῦ θανάτου.

» Ὅμως τώρα ποὺ προχωρεῖ στὸ ὑπερπέραν, ἀκούει ν' ἀντηχῇ ἀπ' τὰ οὐράνια, μὲ ἀφθαστο μεγαλειον, ὅ,τι μετὸσον πόθο ἐζητοῦσαν ἐπὶ γῆς:

» Ὁ κόσμος ἀπολυτῶνεται, ὁ κόσμος ἐξαυλώνεται! »

●
PAUL DUKAS

Ο ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΟΣ ΜΑΓΟΣ (ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΓΚΑΙΤΕ)

Ἔφυγε, ἐπὶ τέλους, ὁ γέρο μάγος: Καὶ τώρα καὶ ἐγὼ θὰ διατάξω τὰ Πνεύματα· ἔπρῶσεξ τὰ λόγια του καὶ τὴν τέχνη του, θυμοῦμαι τὸ σῶνθημα καὶ μετὴ τὴ δύναμι τοῦ νεύματος θὰ κάμω κι' ἐγὼ θαύματα.

Γιὰ τὸ ἔργο ἄς βράσῃ τὸ νερὸ, ἄς τρέχῃ σάν ρυάκι καὶ ἄς ξεχειλιζῇ.

Ἔλα τώρα, πλησίασε, ἔλα, ἔλα, σκούπα! πάρε! ἄρκετὸ καιρὸ ἤμουνα ὑπέρτης· σήμερα φρόντισε νὰ κάνῃς τὴ θέλησή μου! Σηκώσου στὰ δύο πόδια, μετὸ κεφάλι ἐπάνω, τρέχα γρήγορα καὶ βιάσου νὰ βγάλῃς νερὸ!

Γιὰ τὸ ἔργο ἄς βράσῃ τὸ νερὸ, ἄς τρέχῃ σάν ρυάκι καὶ ἄς ξεχειλιζῇ!

Μπράβο! κατεβαίνει τὴν ὄχθῃ· ἔφθασε κι' ὄλας πέρα ἀπ' τὸ ποτάμι καὶ ταχύτερη ἀπ' τὴν ἀστραπή, γυρνάει πίσω μ' ἕνα γρήγορο κύμα. Μιὰ δεῦτερη φορά! πῶς γεμίζει κάθε κάδος! πῶς ξεχειλιζει κάθε κιοῦπι!

Φθάνει, φθάνει! δὲν θέλουμε ἄλλο. Ἄχ, τώρα νοιώθω! Δυστυχία! δυστυχία! Ἐξέχασα τὸ σῶνθημα! Ἄχ! τὴ λέξι ποὺ θὰ τὴν ἔκανε ὅ,τι ἦτανε πρῶτα! Τρέχει σάν ζουρλή! Μὰ σὺ νὰ ἤσουςε τάχα ἡ παληόσκουπα: Ὅλο καὶ φέρνει κουβάδες με νερὸ! Ἄχ! ἔκατὸ ποτάμιμ ριχνόνται ἐπάνω μου!

Ὅχι! δὲν μπορὸ πειὰ νὰ τὸ ὑποφέρω! πρέπει νὰ τὴν πιάσω! Ἄρκετὰ!... Ἡ ἀγωνία μου αὐξάνει! Τί ὄση! Τί θέαμα!

Ἐργαλειὸ τοῦ διαβόλου! πρέπει λοιπὸν νὰ βουλιάζῃ ὄλο τὸ σπῆτι. Βλέπω κι' ὄλα σὲ κάθε κατώφλι νὰ περνοῦν γειμάρο ἀπὸ νερά! Μιὰ καταραμένη σκούπα ποὺ δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ τίποτε! Μὰ ἤσυχασε λοιπὸν!...

Ἄν δὲν πάψῃς πρῶσεξ, γιὰτὶ θὰ σὲ πιάσω καὶ θὰ κάμω τὸ ξύλο σου στὴ μέση, μετὸ τεσοῦρι.

Μὰ κόττα! ὄλο καὶ φέρνει! Στάσου καὶ θὰ σὲ πιάσω! Μιὰ στιγμῇ, ζιζάνιο, καὶ θὰ σὲ ριζῶ χάμω... Πάει! μπράβο, ἄραϊα ἐχτύπησα! Βλέπετε, ἔγυε δυὸ κομμάτια! καὶ τώρα ἐλπίζω κι' ἀνατίνω!

Δυστυχία! δυστυχία! δυὸ κομμάτια κουνοῦνται τώρα καὶ τρέχουν σάν ὄπρρες νὰ φέρουν νερὸ! Βοήθεια! δυνάμεις τοῦ Ἄδῃ!

Πῶς τρέχουν! Τὸ νερὸ ὄλο καὶ πλημμυρίζει τὸ δομάτιο καὶ τὶς σκάλες! τί τρομερὴ πλημμύρα! Ἀφέντη καὶ Κύριε! ἀκούσε τὴ φωνὴ μου!...

Ἄχ, γάτον ὁ Κύριος! Κύριε, ὁ κίνδυνος εἶναι μεγάλος· ἐκάλεσα τὰ πνεύματα δὲν μπορὸ πειὰ νὰ τὰ ξεφορτωθῶ!

— Στὴ γωνιά σου σκούπα! σκούπα! νὰ τελειώνουμε, γιὰτὶ ὁ γέρο μάγος σὰς ζωντανεῖ μόνο γιὰ νὰ ὄπρρηθῆσε τὰ σχέδιά του.